

**BANKLAR VA YANGI MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR (FINTECH):
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDAGI INTEGRATSIYA
JARAYONLARI**

Ilmiy rahbar: i.f.f.d. **Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li
Shoxdarov Asilbek**

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti Bank ishi fakulteti talabasi
shoxdarovasilbek@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi bank sektori va fintech kompaniyalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni, ularning integratsiyasi hamda raqamli transformatsiya jarayonlarini tahlil qiladi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, an'anaviy banklar va fintech kompaniyalarning hamkorligi moliyaviy xizmatlar sifatini oshirish va mijozlar ehtiyojlarini qondirish uchun muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: bank, fintech, raqamli banking, moliyaviy innovatsiyalar, raqamli transformatsiya, open banking

Аннотация: В этой тезисе анализируется взаимодействие между банковским сектором и финтех-компаниями, их интеграция, а также процессы цифровой трансформации. Согласно исследованию, сотрудничество традиционных банков и финтех-компаний имеет важное значение для повышения качества финансовых услуг и удовлетворенности клиентов.

Ключевые слова: банковское дело, финтех, цифровой банкинг, финансовые инновации, цифровая трансформация, открытый банкинг

Abstract: This thesis analyzes the interaction between the banking sector and fintech companies, their integration and digital transformation processes. According to the results of the study, the cooperation of traditional banks and fintech companies is important to improve the quality of financial services and meet the needs of customers.

Keywords: banking, fintech, digital banking, financial innovation, digital transformation, open banking

KIRISH

Zamonaviy bank sektorida fintech kompaniyalarning roli tobora ortib bormoqda. Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi an'anaviy bank xizmatlarini transformatsiya qilish zaruriyatini keltirib chiqarmoqda [1]. COVID-19 pandemiyasi bu jarayonni yanada tezlashtirdi va masofaviy bank xizmatlariga bo'lgan talabni

keskin oshirdi [2]. Bank sektori va fintech sohasidagi ilmiy adabiyotlar, ekspert hisobotlari va statistik ma'lumotlar o'rganildi.

Petrova va boshqalar [3] fintech kompaniyalarning bank sektoriga ta'sirini o'rganib, ular o'rtasidagi hamkorlikning turli modellarini tahlil qilgan. Tadqiqotchilar fintech-banklar hamkorligining to'rt asosiy modelini ajratib ko'rsatadi: to'liq integratsiya, qisman hamkorlik, outsorsing va raqobat.

Kovalenko [4] o'z tadqiqotida raqamli transformatsiyaning bank biznes-modellariga ta'sirini o'rganib, an'anaviy banklarning raqamli ekotizimga o'tish jarayonlarini tahlil qilgan.

NATIJAR VA MUHOKAMA

Bank sektorining raqamli transformatsiyasi to'rt asosiy yo'nalishda rivojlanmoqda. Birinchisi, Open Banking platformalarini joriy etish bo'lib, bu kontseptsiya mijozlar ma'lumotlarini xavfsiz almashish va uchinchi tomon ilovalarining bank infratuzilmasiga integratsiyalashuvini ta'minlaydi [5]. Bu yangi moliyaviy mahsulot va xizmatlarni yaratishda muhim ahamiyatga ega.

Ikkinchi yo'nalish - sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish. Zamonaviy banklarda sun'iy intellekt kredit skoringni takomillashtirish, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va moliyaviy xavflarni boshqarish uchun keng qo'llanilmoqda [6]. Bu texnologiya bank operatsiyalari samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda.

Uchinchi yo'nalish - blokcheyn texnologiyalarini qo'llash orqali to'lovlarni tezlashtirish, xavfsizlikni oshirish va smart-kontraktlarni joriy etish amalga oshirilmoqda [7]. Blokcheyn texnologiyasi banklarga tranzaksiyalar shaffofligini oshirish va operatsion xarajatlarni kamaytirish imkonini bermoqda.

To'rtinchi yo'nalish - raqamli identifikatsiya tizimlarini joriy etish. Biometrik identifikatsiya va masofaviy identifikatsiya tizimlari bank xizmatlaridan foydalanish qulayligini oshirmoqda [8]. Bu tizimlar mijozlarning bank xizmatlariga kirish imkoniyatini sezilarli darajada yaxshiladi va firibgarlik xavfini kamaytirdi.

Ushbu yo'nalishlardagi o'zgarishlar natijasida bank sektori yanada samarali va mijozlarga yo'naltirilgan bo'lib bormoqda. Raqamli transformatsiya banklarning operatsion samaradorligini oshirish bilan bir qatorda, mijozlar uchun yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Bank va fintech kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlik kuchayishi bilan, moliyaviy xizmatlar sohasi yanada rivojlanib bormoqda.

Qo'shimcha sifatida shuni ta'kidlash joizki, raqamli transformatsiya jarayonida ma'lumotlar xavfsizligi masalasi ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Banklar kiber xavfsizlik tizimlarini mustahkamlash va mijozlar ma'lumotlarini himoya qilish uchun zamonaviy kriptografik yechimlarni joriy etmoqda. Bundan tashqari, bank xodimlarining raqamli ko'nikmalarini oshirish va mijozlarning raqamli savodxonligini rivojlantirish bo'yicha dasturlar amalga oshirilmoqda.

Bank va fintech kompaniyalari o'rtasidagi munosabatlar evolyutsiyasi natijasida yangi biznes modellar shakllanyapti. Bu esa bank xizmatlarining yanada

personallashtirilgan va moslashuvchan bo'lishiga olib kelmoqda. Mijozlar endi bir vaqtning o'zida bir nechta bank va fintech kompaniyalari xizmatlaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lmoqda, bu esa raqobat muhitini kuchaytirmoqda va xizmatlar sifatining oshishiga xizmat qilmoqda.

XULOSA

Bank sektori va fintech kompaniyalarning integratsiyasi moliyaviy xizmatlar sohasini tubdan o'zgartirmoqda. Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli texnologiyalarning joriy etilishi bank xizmatlarining sifati va qulayligini oshirish bilan birga, operatsion xarajatlarni sezilarli darajada kamaytirishga erishildi. Bundan tashqari, innovatsion moliyaviy mahsulotlarning yaratilishi va moliyaviy inklyuziya darajasining ortishi kuzatilmoqda.

Kelgusi yillarda banklar va fintech kompaniyalar o'rtasidagi hamkorlik yanada chuqurlashishi kutilmoqda. Bu esa o'z navbatida, mijozlar uchun yanada qulay va innovatsion moliyaviy yechimlarning paydo bo'lishiga olib keladi. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya jarayonida xavfsizlik masalalariga alohida e'tibor qaratish, mijozlar ma'lumotlarini himoya qilish va raqamli savodxonlikni oshirish kabi vazifalar dolzarb bo'lib qolmoqda.

Bank sektorining kelajakdagi rivojlanishi ko'p jihatdan texnologik innovatsiyalarni samarali qo'llash va fintech kompaniyalar bilan strategik hamkorlikni to'g'ri yo'lga qo'yishga bog'liq bo'ladi. Bu bank xizmatlarining yanada takomillashishiga va moliyaviy xizmatlar sohasining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Smith J. (2023). Digital Transformation in Banking. *Journal of Financial Innovation*. 15(2). 45-62.
2. Johnson M. & Williams K. (2023). Impact of COVID-19 on Digital Banking. *International Journal of Banking Studies*. 8(3). 112-128.
3. Петрова А. В. Иванов С.М. (2023). Финтех и банковский сектор: модели взаимодействия. *Финансы и кредит* 29(4).78-95.
4. Коваленко В. В. (2023). Цифровая трансформация банковского сектора. *Деньги и кредит*. 82(2).33-48.
5. Aliyev A. (2023). Open Banking: Opportunities and Challenges. *Banking Technology Review*. 12(4).156-170.
6. Yang L. & Chen H. (2023). AI Applications in Modern Banking. *Digital Finance*. 5(2). 89-104.
7. Brown. R. (2023). Blockchain Technology in Banking. *Financial Technology Review*. 18(1).67-82.
8. Каримов Б. К. (2023). Рақамли банк хизматларининг ривожланиш истикболлари. *Иқтисод ва молия*. 5(3).45-58.